



IND-Werkinstructie nr. 224

Aan	Directeur Uitvoering Regiodirecteuren IND Hoofd APV c.c. Hoofd DVB Landsadvocaat ACV Ministerie van Buitenlandse Zaken/DPC
Van	Hoofddirecteur IND
Doorkiesnummer	(070) 370 30 42
Datum	21 april 2000
Vindplaats	EDS Raadplegen, trefwoord Somalië, objecttype "Werkinstructie"
Onderwerp	behandeling van asielaanvragen van Somaliërs

1. INLEIDING

1.1 Achtergrond, geldigheid en verhouding tot bestaande werkinstructies

Op 16 februari 2000 heeft de Minister van Buitenlandse Zaken een ambtsbericht uitgebracht over de situatie in Somalië.

Naar aanleiding hiervan heeft de Staatssecretaris besloten tot een beleidswijziging ten aanzien van de vtv-verlening aan clans van de clanfamilies Darod en Hawiye en van clanlozen of minderheden. Deze beleidswijziging is neergelegd in een brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 3 april 2000.

Deze werkinstructie bevat de uitvoeringsconsequenties van het door de Staatssecretaris vastgestelde beleid en is vanaf heden van kracht.

IND-werkinstructie nr 185a komt hiermede te vervallen.

1.2 Algemene uitgangspunten

In deze werkinstructie worden indicaties gegeven voor het verlenen van een A-status dan wel een vergunning tot verblijf om klemmende redenen van humanitaire aard. Deze indicaties zijn géén criteria: het enkele behoren tot de desbetreffende categorie impliceert niet dat per definitie statusverlening moet plaatsvinden.

De beoordeling of betrokkene in aanmerking komt voor een A-status of een vergunning tot verblijf vindt plaats ná vaststelling of de verklaringen geloofwaardig zijn. Bij de vaststelling van de geloofwaardigheid van de verklaringen speelt ook het toerekenbaar ontbreken van documenten een rol.

TBV 1999/3 is van toepassing op asielaanvragen met datum F vanaf 1 februari 1999 (op die datum trad de Wet Ongedocumenteerden in werking).

IND-Werkinstructie nr. 179 ('Bewijslast (ongedocumenteerde) asielzoeker inzake vaststelling reisroute') is van toepassing op asielaanvragen met datum F vóór 1 februari 1999.

Vervolgens dient de zwaarwegendheid van de gevreesde/te vrezen gebeurtenissen bij de beoordeling of tot statusverlening wordt overgegaan te worden betrokken. Bij een beroep op vluchtelingschap geldt in het bijzonder dat degenen van wie vervolging wordt gevreesd op de hoogte moeten zijn of kunnen geraken van de omstandigheden waarop de asielzoeker zich beroept. Bij de beoordeling van de vraag of de asielzoeker hier te lande als vluchteling dient te worden toegelaten dan wel in aanmerking komt voor verlening van een vtv-humanitair dient de asielzoeker het tijdsverloop dat is gelegen tussen de gebeurtenissen die aanleiding vormden om het land van herkomst te verlaten en het moment van het daadwerkelijk vertrek te verklaren.

Tenslotte biedt IND-Werkinstructie nr. 148 ('Vrouwen in de asielprocedure') aanknopingspunten voor een genderinclusieve beoordeling van het relaas.

Alle aanvragen dienen te worden bezien op de contra-indicaties genoemd in IND-Werkinstructies nrs. 163 ('Toepassing art. 1F Vluchtelingenverdrag') en 164 ('Contra-indicaties in asielzaken').

2. BEOORDELING VAN ASIELAANVRAGEN VAN SOMALIËRS

2.1 Groeperingen die verhoogde aandacht vragen

2.1.1 Vervolging

Er zijn ten aanzien van geheel Somalië geen meldingen bekend dat vervolging uitsluitend op grond van het behoren tot een bepaalde clan of minderheidsgroep voorkomt. Er zijn derhalve geen groeperingen aanwijsbaar die verhoogde aandacht vragen. Somaliërs die zich politiek of militair hebben geprofileerd in een conflict tegen een bepaalde clan, kunnen te maken krijgen met vervolging door die clan.

2.1.2 Vrouwenbesnijdenis

Besnijdenis bij meisjes in Somalië komt veelvuldig voor (naar schatting 99% van de vrouwelijke bevolking wordt op enigerlei wijze besneden). In veruit de meeste gevallen (meer dan 75%) vindt besnijdenis plaats in de vorm van infibulatie (het geheel of gedeeltelijk verwijderen van de clitoris en de kleine schaamlippen, waarna men de grote schaamlippen aan elkaar hecht). In enkele dorpen in Somalië past men alleen incisie toe (het aanbrengen van een prikje of sneetje in de voorhuid van de clitoris) of worden vrouwen in het geheel niet besneden. Ook onder Somaliërs met Perzische of Arabische voorouders die voornamelijk in de kuststeden wonen (zoals bijvoorbeeld de Reer Hamar) is incisie gebruikelijk. De besnijdenis vindt in Somalië in het algemeen plaats tussen het zesde en het achtste levensjaar. Soms gebeurt dit echter ook eerder of later, maar in het laatste geval altijd voor de eerste menstruatie.

Indien een vrouw nog niet is besneden en dit in haar land van herkomst niet kan ontlopen, kan sprake zijn van een reëel risico voor een schending van artikel 3 EVRM. In die situatie kan een vtv-humanitair worden verleend indien wordt voldaan aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

- er dient aannemelijk te worden gemaakt dat bezwaren bestaan tegen vrouwen besnijdenis en dat de betrokkene deze traditie in het geheel niet wil voortzetten;
- de bedreiging van de dorps- of rurale gemeenschap als gevolg daarvan aannemelijk is gemaakt;
- er geen vestigingsalternatief in een grote(re) stad voorhanden is.

Het betreft hier zowel de ouders die zich verzetten tegen de besnijdenis van hun dochter, alsmede de dochters zelf. Zie in dit verband ook IND-werkinstructie 148 ('vrouwen in de asielpcedure' onder punt 5).

2.1.3 Vrouwen behorend tot minderheden

Ongehuwde vrouwen, weduwen of gescheiden vrouwen behorend tot de Reer Hamar of Reer Brava die geen naaste familie hebben in het relatief veilige deel van Somalië zouden het zeer moeilijk hebben indien zij zich daar vestigen. Voor deze vrouwen is er derhalve niet in alle gevallen een reëel vestigingsalternatief in Somalië aanwezig. Om dit te beoordelen zijn de volgende vraagpunten van belang:

- behoort de betrokkene daadwerkelijk tot de Reer Hamar of Reer Brava? Naar dit aspect dient in alle gevallen een nader onderzoek (bijvoorbeeld een aanvullend gehoor of horen in de bezwaarfase) te worden ingesteld, ook indien aan de betrokkene in een eerder stadium een vtv is verleend. Indien daarover aan de hand van vragen onvoldoende of geen duidelijkheid kan worden verkregen dan dient dit te worden vastgesteld aan de hand van taalanalyse (zie nader onder 3.1);
- heeft betrokkene naaste familieleden wonen in het relatief veilige deel van Somalië¹?
- indien betrokkene te kennen geeft geen naaste familieleden te hebben in het relatief veilige deel van Somalië en daar wel enkele maanden of langer te hebben verbleven, hoe heeft zij zich daar dan staande gehouden? Een vestigingsalternatief wordt in ieder geval aanwezig geacht indien de betrokkene zich gedurende die periode zonder problemen heeft kunnen staande houden en op normale wijze in haar levensonderhoud heeft kunnen voorzien.

Indien aan de hand van het bovenstaande duidelijk wordt dat de betrokkene daadwerkelijk behoort tot de Reer Hamar of Reer Brava en voor haar geen reëel vestigingsalternatief in het relatief veilige deel van Somalië voorhanden is dan kan zij in het bezit worden gesteld van een vergunning tot verblijf zonder beperkingen.

¹ Het relatief veilige deel van Somalië omvat de vijf noord-westelijke provincies Awdal, Galbeed, Togdheer, Sanaag en Sool, de noord-oostelijke provincies Bari, Nugal en Mudug, en de centrale provincies Galmudug en Hirshaan. Ook de eilanden voor de kust van zuid-Somalië worden gerekend tot het relatief veilige deel van Somalië.

2.2 Bijzondere aandachtspunten

In deze subparagraaf wordt ingegaan op meer algemene omstandigheden die van belang (kunnen) zijn bij de beoordeling of de asielzoeker in aanmerking komt voor een A-status of vergunning tot verblijf.

2.2.1 Vlucht- en/of Vestigingsalternatief

In principe heeft elke Somali het eigen clangebied waar hij veilig voor vervolging kan verblijven en is er derhalve een vluchtalternatief aanwezig. In de gebieden buiten het relatief veilige deel van Somalië² kan wel sprake zijn van onveiligheid ten gevolge van conflicten met andere clans of banditisme.

Voor wat betreft de vestigingsalternatieven voor partners in een gemengd huwelijk, weduwen en gescheiden vrouwen en hun eventuele kinderen wordt kortheidshalve verwezen naar paragraaf 3.4.2 (pagina 49 e.v.) van het ambtsbericht van 16 februari 2000. Daar wordt uitvoerig ingegaan op alle aspecten die van belang zijn voor de positie van deze categorieën.

2.2.2 Traumatabeleid

IND-Werkinstructie nr. 31 is van toepassing. Voor het overige zijn er met betrekking tot Somalië geen bijzonderheden.

2.2.3 Opvangmogelijkheden minderjarigen / bijzonderheden ama-beleid

Uit het ambtsbericht van 16 februari 2000 blijkt het volgende m.b.t. AMA's: Alleenstaande jongeren worden in Somalië opgevangen door de familie, hetzij van vaders-, hetzij van moederskant. Verder is het in Somalië heel gebruikelijk dat kinderen worden grootgebracht door anderen dan de ouders. Het is onwaarschijnlijk dat een kind zonder de financiële steun van familie een westers land kan bereiken. De UNHCR heeft vernomen dat minderjarigen vaak naar het buitenland worden gestuurd als een strategie van de familie om een "bruggehoofd" te slaan, zodat later andere familieleden kunnen volgen.

Uit het vorenstaande kan worden geconcludeerd dat een alleenstaande minderjarige die in Nederland om toelating verzoekt naar alle waarschijnlijkheid familie heeft in Somalië die kan worden geacht voor opvang zorg te kunnen dragen. Daarom moet op dit aspect worden doorgevraagd. Daarbij is vooral van belang dat de betrokkene verklaart wie zijn reis heeft geregeld en gefinancierd. Indien betrokkene daar geen toereikende of een ongeloofwaardige verklaring voor geeft dan kan zijn aanvraag met verwijzing naar het ambtsbericht ("... onwaarschijnlijk dat een kind zonder de financiële steun van familie een westers land...") te worden afgewezen. Betrokkene komt dan ook niet in aanmerking voor een ama-vtv.

² Het relatief veilige deel van Somalië omvat de vijf noord-westelijke provincies Awdal, Galbeed, Togdheer, Sanaag en Sool, de noord-oostelijke provincies Bari, Nugal en Mudug, en de centrale provincies Galgaduud en Hiiraan. Ook de eilanden voor de kust van zuid-Somalië worden gerekend tot het relatief veilige deel van Somalië. Buiten het relatief veilige deel vallen het conflictgebied, het gebied rond en tussen de steden Mogadishu, Kismayo en Baidoa en het onzekere deel of overgangsgebied (de provincies Bay, Bakool, Gedo, Lower en Middle Shabelle, met uitzondering van het conflictgebied).

Voorts blijkt uit het ambtsbericht van 16 februari 2000 dat Somaliërs traditioneel als volwassen worden beschouwd op de leeftijd van vijftien jaar. Ook formeel, volgens de Wet op de Somalische nationaliteit, is de leeftijd van meerderjarigheid vijftien jaar. Dit gegeven is van belang bij de indicator genoemd in IND-werkinstructie 162 ('alleenstaande minderjarige asielzoekers'), paragraaf 2, onder a.

Verder is het gewone beleid van toepassing. In Somalië zijn geen opvangmogelijkheden voor minderjarigen bij NGO's bekend. Daarom kan met dergelijke vormen van opvang geen rekening worden gehouden bij de afdoening van Somalische AMA-zaken. Ook is vooralsnog geen onderzoek mogelijk in Somalië met betrekking tot adequate opvangmogelijkheden bij bijvoorbeeld familie.

2.2.4 Driejarenbeleid / relevant tijdsverloop

Geen sprake van tijdsverloop

Als de betrokken vreemdeling in de loop van de procedure een (voorwaardelijke) vergunning tot verblijf heeft gekregen, is vanaf de ingangsdatum van deze vergunning geen sprake meer van tijdsverloop. Er kan eerst weer sprake zijn van tijdsverloop vanaf het moment waarop de vreemdeling kennis neemt van de intrekking van de vergunning, dan wel de niet-verlenging van de geldigheidsduur daarvan, voorzover de oorspronkelijke procedure om toelating als vluchteling dan nog loopt of herleeft.

Er is voorts geen sprake van relevant tijdsverloop indien in de bodemprocedure door de rechter is vastgesteld dat de betrokken vreemdeling niet in aanmerking komt voor toelating als vluchteling dan wel een vergunning tot verblijf en de beslissing is vernietigd voorzover het betreft de gepretendeerde aanspraken op een voorwaardelijke vergunning tot verblijf (ongeacht of zulks blijkt uit het dictum of uit de inhoud van de uitspraak zelf) indien op de datum van de uitspraak nog geen drie jaar is verstreken. Na de datum van vorenbedoelde uitspraak wordt geen verder relevant tijdsverloop meer opgebouwd.

Wel sprake van tijdsverloop

Er is wel sprake van relevant tijdsverloop indien in de bodemprocedure door de rechter is vastgesteld dat de betrokkene vreemdeling niet in aanmerking komt voor toelating als vluchteling dan wel een vergunning tot verblijf en de beslissing is vernietigd voorzover het betreft de gepretendeerde aanspraken op een voorwaardelijke vergunning tot verblijf (ongeacht of zulks blijkt uit het dictum of uit de inhoud van de uitspraak zelf) indien op de datum van de uitspraak meer dan drie jaar is verstreken en de betrokkene de procedure in Nederland mocht afwachten. In deze zaken kan in beginsel, behoudens contra-indicaties, een vergunning tot verblijf op grond van tijdsverloop worden verleend.

Zie nader over de driejarentermijn: Vreemdelingencirculaire 1994 onder A4/6.22.

3 PROCEDURELE ASPECTEN

3.1 Onderzoeksmogelijkheden / taalanalyse

Voor het stellen van informatievragen is IND-Werkinstructie nr. 221 ('Vragen stellen aan de Directie Beleid van het hoofdkantoor') van toepassing.

In zaken van asielzoekers uit Somalië is het mogelijk om een taalanalyse aan te vragen ter vaststelling van de nationaliteit of herkomst van een asielzoeker. Taalanalyse kan in beginsel worden uitgevoerd voor alle talen. Voor het aanvragen van een taalanalyse dient u contact op te nemen met de contactpersoon Taalanalyse van uw Regio c.q. AC.

3.2 Rechterlijke procedures

Indien de vreemdeling beroep instelt tegen de beschikking in bezwaar, dient overeenkomstig werkinstructie 88 ('Bezwaarzaken; voorkoming van dubbele procedures in de beroepsfase') te worden gehandeld.

4 TERUGKEER

4.1 Vvtv-beleid

Bepaalde categorieën asielzoekers uit Somalië komen, behoudens de in de Vc genoemde contra-indicaties, in aanmerking voor een vvtv.

Hieronder (4.2) wordt eerst ingegaan op de te gebruiken terminologie. Vervolgens wordt het gewijzigde vvtv-beleid weergegeven (4.3) en worden de gevolgen hiervan voor alle Somalische clanfamilies alsmede voor de clanlozen of minderheden nader uitgewerkt (4.4). In 4.5 komen de contra-indicaties bij het vvtv-beleid aan de orde. Paragraaf 4.6 tenslotte handelt over praktische aspecten van terugkeer.

4.2 Terminologie

In navolging van het ambtsbericht van 23 oktober 1998 en de REK-uitspraken d.d. 3 juni 1999 met betrekking tot Somalië wordt er vanuit gegaan dat het volk der Somali bestaat uit zes grote clanfamilies: Darod, Hawiye, Issaq, Dir, Digil en Rahanweyn. Deze clanfamilies zijn zelf weer onder te verdelen in diverse clans. Deze clans kunnen vervolgens weer onderverdeeld zijn in subclans.

4.3 Indicaties voor een vvtv

Een vvtv kan worden verleend c.q. de geldigheidsduur van een vvtv kan worden verlengd indien betrokkene:

- geen beschermingsalternatief heeft in het relatief veilige deel van Somalië; en
- niet afkomstig is uit of geen substantiële periode van zijn/ haar leven heeft verbleven in het relatief veilige deel van Somalië. Met substantiële periode wordt een periode van tenminste zes maanden bedoeld.

Het relatief veilige deel van Somalië omvat de vijf noord-westelijke provincies Awdal, Galbeed, Togdheer, Sanaag en Sool, de noord-oostelijke provincies Bari, Nugal en Mudug, en de centrale provincies Galgadud en Hiiraan. Ook de eilanden voor de kust van zuid-Somalië worden gerekend tot het relatief veilige deel van Somalië.

Blijkens het ambtsbericht van 16 februari 2000 kunnen leden van de Darod-, Hawiye-, Issaq- en Dir-clanfamilies zich in het algemeen in het relatief veilige deel van Somalië veilig vestigen³ in het gehele woongebied van de *eigen* clanfamilie, tenzij sprake is van ernstige, gewapende conflicten (in het conflictgebied) in het heden of het recente verleden tussen clans die behoren tot de eigen clanfamilie. Ook kunnen zij zich in het algemeen in het relatief veilige deel van Somalië veilig vestigen in gebieden waar *andere* clanfamilies de meerderheid uitmaken of politiek overheersen, tenzij sprake is van ernstige gewapende conflicten (in het conflictgebied) in het heden of recente verleden tussen de betrokken clanfamilies. In beide gevallen is in het algemeen tenminste een beschermingsalternatief aanwezig in het woongebied van de eigen clan in het relatief veilige deel van Somalië. Hieronder (4.4) zal bij de uitwerking van het vvtv-beleid van deze vier clanfamilies aan dit aspect aandacht worden besteed.

4.4 Uitwerking van het vvtv-beleid per clanfamilie en voor clanlozen/minderheden

Onderstaand overzicht is waar het de clans van de Darod-clanfamilie en met name de veel meer gesegmenteerde Hawiye-clanfamilie betreft niet compleet. In het overzicht zijn in ieder geval de grootste en in Nederland meest voorkomende clans opgenomen. Mocht u een clan tegenkomen die niet in het overzicht staat neemt u dan contact op met de Gemeenschappelijke Kennisgroep (zie onder 3.1).

In onderstaand overzicht wordt met de 8 noordelijke provincies bedoeld op de vijf noord-westelijke provincies Awdal, Galbeed, Togdheer, Sanaag en Sool, de noord-oostelijke provincies Bari, Nugal en Mudug. Met de 10 noordelijke en centrale provincies wordt bedoeld op de 8 noordelijke provincies en de 2 centrale provincies Galgadud en Hiiraan.

Darod-clanfamilie

Voor de Darod-clanfamilie geldt dat er noch binnen de eigen clanfamilie noch tussen deze clanfamilie en een van de clanfamilies van de Dir, Hawiye of Issaq sprake is geweest van ernstige gewapende conflicten in het heden of het recente verleden. Leden van deze clanfamilie hebben derhalve altijd een beschermingsalternatief in het relatief veilige deel van Somalië.

De leden van de Majerteen-, Marehan-, Dulbahante- en Warsengeliclan van de Darodclanfamilie komen sedert 23 augustus 1995, de datum waarop het vvtv-beleid voor onder meer de Darodclanfamilie is opgeheven, niet meer in aanmerking voor een vvtv: al deze clans hebben hun woongebied in noord- dan wel centraal-Somalië. Voor de Majerteen geldt daarbij dat leden van deze clanfamilie geen beschermingsalternatief hebben in het Hawiye-gebied in de provincies

³ In het ambtsbericht wordt met veilig vestigen bedoeld: wonen, verblijven, zich verplaatsen en in het levensonderhoud voorzien.

Mudug, Galgadud en Hiiraan. Dit vanwege de steun die Hawiye-krijgsheren in Kismayo geven aan de SNF-milities tegen milities verbonden met de Majerteen.

Leden van de Marehan-clan zijn weliswaar het afgelopen jaar steeds meer tegenover de andere Darod-clans komen te staan zodat het niet zeker is dat zij zich veilig kunnen vestigen in het woongebied van de Majerteen, maar de Marehan-clan heeft in ieder geval een beschermingsalternatief in het eigen woongebied in de provincies Galgadud en Mudug waar zij zich veilig kunnen vestigen. In de periode gelegen tussen 23 augustus 1995, de datum waarop het vvtv-beleid voor onder meer de Darodclanfamilie werd opgeheven, en 10 februari 1997, de datum dat het beleid werd gewijzigd in die zin dat alleen de 8 noordelijke provincies veilig werden geacht, kwamen Marehan niet in aanmerking voor een vvtv. In deze periode werd het woongebied van de Marehan in het zuiden van Somalië zodanig veilig en stabiel geacht dat van leden van de Marehanclan in redelijkheid kon worden gevergd dat zij daar naar terugkeerden.

Vanaf 3 april 2000, de datum dat de Tweede kamer is geïnformeerd over de huidige wijziging van het vvtv-beleid, komen leden van de Ogadenclan van de Darod-clanfamilie niet meer in aanmerking voor een vvtv. Voor de Ogadenclan is een beschermingsalternatief in het noordoosten van Somalië aanwezig. Weliswaar is de Ogaden-clan begin jaren negentig in het zuiden van Somalië in conflict geweest met andere clans van de Darod-clanfamilie, maar in het recente verleden hebben zich geen ernstige conflicten meer voorgedaan. In de periode gelegen tussen 23 augustus 1995, de datum waarop het vvtv-beleid voor onder meer de Darodclanfamilie werd opgeheven, en 10 februari 1997, de datum dat het beleid werd gewijzigd in die zin dat alleen de 8 noordelijke provincies veilig werden geacht, kwamen Ogadeni's niet in aanmerking voor een vvtv. In deze periode werd het woongebied van de Ogadenclan in het zuiden van Somalië zodanig veilig en stabiel geacht dat van leden van de Ogadenclan in redelijkheid kon worden gevergd dat zij daar naar terugkeerden. In de periode van 10 februari 1997 tot 3 april 2000 kwamen Ogadeni's wel in aanmerking voor een vvtv. Dit betekent dat leden van deze clan die voor 3 april 2000 drie jaar of langer in het bezit waren of zouden behoren te zijn geweest van een vvtv alsnog in het bezit dienen te worden gesteld van een vergunning tot verblijf o.g.v. artikel 13a Vreemdelingenwet.

Hawiye-clanfamilie

Binnen de Hawiye-clanfamilie stonden het afgelopen jaar in en rond Mogadishu vele clan- en subclanmilities tegenover elkaar. Leden van clans die woongebied hebben in de provincies Mudug, Hiiraan en Galgadud hebben in ieder geval altijd een beschermingsalternatief in dat woongebied. Hieronder wordt voor de grootste clans van de Hawiye aangegeven waar zij hun woongebied hebben. Daarbij wordt tevens aangegeven sedert wanneer de respectievelijke clans niet (meer) in aanmerking komen voor een vvtv.

Habr Gedir-clan leden van de Habr Gedir-clan komen sedert 10 februari 1997, de datum dat het beleid werd gewijzigd in die zin dat de 8 noordelijke provincies veilig werden geacht, niet meer in aanmerking voor een vvtv; deze clan heeft woongebied in Noord-Somalië, in de provincie Mudug.

- Abgal-clan** leden van de Abgal-clan komen sedert 10 februari 1997, de datum dat het beleid werd gewijzigd in die zin dat de 8 noordelijke provincies veilig werden geacht, niet meer in aanmerking voor een vvtv; blijkens een brief van de Minister van Buitenlandse zaken d.d. 30 juni 1999 heeft de Abgal-clan woongebied in de districten Hobyo en Harar-Dhere van de provincie Mudug.
- Hawadle-clan** het woongebied van de Hawadle-clan bevindt zich in de provincies Hiiraan en Galgadud. Dit betekent dat leden van deze clan die voor 20 november 1998, de datum dat het vvtv-beleid is gewijzigd in die zin dat de tien noordelijke en centrale provincies relatief veilig worden geacht, drie jaar of langer in het bezit waren of zouden behoren te zijn geweest van een vvtv alsnog in het bezit dienen te worden gesteld van een vergunning tot verblijf o.g.v. artikel 13a Vreemdelingenwet. Zaken van leden van de Hawadle-clan die op 20 november 1998 nog niet drie jaar in het bezit zouden zijn geweest van een vvtv komen niet (meer) voor een vvtv in aanmerking.
- Murusade-clan** blijkens een brief van de Minister van Buitenlandse zaken d.d. 30 juni 1999 heeft de Murusade-clan woongebied in de Districten Elbur en Galhareri in de provincie Galgadud. Dit betekent dat leden van deze clan die voor 20 november 1998, de datum dat het vvtv-beleid is gewijzigd in die zin dat de tien noordelijke en centrale provincies relatief veilig worden geacht, drie jaar of langer in het bezit waren of zouden behoren te zijn geweest van een vvtv alsnog in het bezit dienen te worden gesteld van een vergunning tot verblijf o.g.v. artikel 13a Vreemdelingenwet. Zaken van leden van de Hawadleclan die op 20 november 1998 nog niet drie jaar in het bezit zouden zijn geweest van een vvtv komen niet (meer) voor een vvtv in aanmerking.
- Sheikhal-clan** blijkens een brief van de Minister van Buitenlandse Zaken d.d. 5 juli 1999 heeft de Sheikhal-clan geen eigen woongebied. Leden van de clan wonen verspreid in het gebied waar de Hawiye-clanfamilie haar woongebied heeft. Omdat de families van de Sheikhal vooral in Mogadishu en de provincies Hiiraan, Middle en Lower Juba en Gedo voorkomen worden leden van de Sheikhal-clan geacht in ieder geval in Hiiraan een beschermingsalternatief te hebben. Dit betekent dat leden van deze clan die voor 20 november 1998, de datum dat het vvtv-beleid is gewijzigd in die zin dat de tien noordelijke en centrale provincies relatief veilig worden geacht, drie jaar of langer in het bezit waren of zouden behoren te zijn geweest van een vvtv alsnog in het bezit dienen te worden gesteld van een vergunning tot verblijf o.g.v. artikel 13a Vreemdelingenwet. Zaken van leden van de Sheikhal-clan die op 20 november 1998 nog niet drie jaar in het bezit zouden zijn geweest van een vvtv komen niet (meer) voor een vvtv in aanmerking.

Galjaal-clan de Galjaal-clan (*niet te verwarren met de Galgale-clan die ver want is aan de Darod-Majerteenclan*) heeft woongebied in de provincie Hiiraan. Dit betekent dat leden van deze clan die voor 20 november 1998, de datum dat het vvtv-beleid is gewijzigd in die zin dat de tien noordelijke en centrale provincies relatief veilig worden geacht, drie jaar of langer in het bezit waren of zouden behoren te zijn geweest van een vvtv alsnog in het bezit dienen te worden gesteld van een vergunning tot verblijf o.g.v. artikel 13a Vreemdelingenwet. Zaken van leden van de Galjaal-clan die op 20 november 1998 nog niet drie jaar in het bezit zouden zijn geweest van een vvtv komen niet (meer) voor een vvtv in aanmerking.

Voor de overige clans van de Hawiye geldt eveneens dat er een beschermingsalternatief voor handen is indien zij woongebied hebben in het relatief veilige deel van Somalië. Indien blijkt dat een Hawiye-clan geen woongebied heeft in het relatief veilige deel van Somalië dan zal tevens moeten worden nagegaan of er sprake is van ernstige, gewapende conflicten (in het conflictgebied) in het heden of het recente verleden tussen leden van die clan en (een) andere Hawiye-clan(s). Alleen indien de betreffende clan geen woongebied heeft in het relatief veilig deel van Somalië en er sprake is van ernstige gewapende conflicten in het heden of het recente verleden tussen leden van die clan en (een) andere Hawiye-clan(s) is er geen sprake van een beschermingsalternatief en kan een vvtv worden verleend. Over het eerste aspect - het woongebied - kan zonodig navraag worden gedaan bij de Afrika-desk van de Gemeenschappelijke Kennisgroep. Over het tweede aspect - of er sprake is (geweest) van ernstige gewapende conflicten - kan zonodig via de Afrika-desk navraag worden gedaan bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Dir-clanfamilie

Leden van de Dir-clanfamilie komen sedert 23 augustus 1995, de datum waarop het vvtv-beleid voor onder meer de Dir-clanfamilie werd opgeheven, niet meer in aanmerking voor een vvtv. Voor de Dir-clanfamilie geldt dat er noch binnen de eigen clanfamilie noch tussen deze clanfamilie en een van de clanfamilies van de Darod, Hawiye of Issaq sprake is geweest van ernstige gewapende conflicten in het heden of het recente verleden. Leden van deze clanfamilie hebben derhalve altijd een beschermingsalternatief in het relatief veilige deel van Somalië. Overigens hebben alle clans van de Dir-clanfamilie woongebied in het noorden met uitzondering van de Bimal(a)-clan wier woongebied in het zuiden van Somalië ligt.

Issaq-clanfamilie

Leden van de Issaq-clanfamilie komen sedert 23 augustus 1995, de datum waarop het vvtv-beleid voor onder meer de Issaq-clanfamilie werd opgeheven, niet meer in aanmerking voor een vvtv. Voor de Issaq-clanfamilie geldt dat er noch binnen de eigen clanfamilie noch tussen deze clanfamilie en een van de clanfamilies van de Darod, Hawiye of Dir sprake is geweest van ernstige gewapende conflicten in het heden of het recente verleden. Het woongebied van de Issaq-clanfamilie ligt uitsluitend in het noorden van Somalië. Leden van deze clanfamilie hebben derhalve altijd een beschermingsalternatief in het relatief veilige deel van Somalië.

Digil- en Rahanweyn-clanfamilie

De woongebieden van deze twee clanfamilies liggen uitsluitend in het zuiden van Somalië. Over de positie van de Rahanweyn en de Digil in het relatief veilige deel van Somalië is te weinig bekend om te kunnen vaststellen of zij een beschermingsalternatief in dit deel van Somalië hebben. De leden van deze beide clanfamilies die niet afkomstig zijn uit of die geen substantiële periode in het relatief veilige deel van Somalië hebben verbleven komen daarom in aanmerking voor een vvtv.

Clanlozen of minderheden

Personen die behoren tot de clanlozen of minderheden (groepen van personen die geen verwantschap hebben met de bevolkingsgroep der Somali maar die vaak al langere tijd deel uitmaken van de Somalische samenleving) komen met ingang van 3 april 2000, de datum dat de Tweede kamer is geïnformeerd over de huidige wijziging van het vvtv-beleid, niet (meer) in aanmerking voor een vvtv. Blijkens het ambtsbericht van 16 februari 2000 hebben personen die behoren tot deze categorie een beschermingsalternatief in het relatief veilige deel van Somalië. Overigens komen al sedert 20 november 1998, de datum dat het vvtv-beleid is gewijzigd in die zin dat de tien noordelijke en centrale provincies relatief veilig worden geacht, onder meer de Gaboye/ Midgan, Bantu's, Tumaal, Ybir en Bajuni's niet meer in aanmerking voor een vvtv. Voor 20 november 1998 was het al dan niet verlenen van een vvtv aan clanlozen of minderheden afhankelijk gesteld van de laatste woonplaats van de betrokkene.

Bij het niet verlenen/ intrekken/ niet verlengen van vvtv's dient wel bijzondere aandacht te worden geschonken aan de positie van ongehuwde vrouwen, weduwen en gescheiden vrouwen die behoren tot de Reer Hamar en Reer Brava. Voor hen is namelijk niet in alle gevallen een vestigingsalternatief voorhanden in het relatief veilige deel van Somalië. Indien dit inderdaad niet het geval is dan kan, gelet op de individuele en dus niet categoriale afweging die daarbij aan de orde is, een vergunning tot verblijf worden verleend. Zie nader onder 2.1.2 van deze werkinstructie voor vraagpunten die daarbij van belang zijn.

4.5 Contra-Indicaties bij het verlenen van een vvtv

Het algemeen beleid met betrekking tot contra-indicaties is van toepassing (zie Vreemdelingencirculaire B7/15.4.1., TBV 1998/30 en IND-Werkinstructies nrs. 163 (Toepassing art. 1F Vluchtelingenverdrag) en 164 (Contra-indicaties in asielzaken).

4.6 Praktische aspecten terugkeer

Somaliërs die vrijwillig terugkeren naar het relatief veilige deel van Somalië ondervinden geen problemen bij inreis of vestiging. Vrijwillige terugkeer via het IOM vindt regelmatig plaats.

Bijlage 1 bij IND-werkinstructie nr. 224

Instructie intrekking/niet-verlenging vtv

Aangezien bepaalde categorieën Somalische asielzoekers per 3 april 2000 niet langer meer in aanmerking komen voor een vtv, worden de korpschefs door middel van een TBV geïnstrueerd om zaken van Somalische vtv-houders voor te leggen aan de IND. Deze TBV zal op korte termijn verschijnen.

Aan de hand van de inhoud van het intake-gesprek en/of het rapport van nader gehoor en/of andere dossierstukken, dient te worden vastgesteld of de betrokkene behoort tot een der categorieën die ook thans nog in aanmerking blijven komen voor een vtv. Indien dat het geval is, dient de korpschef de bijzondere aanwijzing te worden gegeven de vtv te verlengen. Indien dit niet het geval is moet de vtv worden ingetrokken c.q. de geldigheidsduur niet worden verlengd.

Omdat de intrekking/niet-verlenging niet berust op gegevens die de aanvrager zelf betreffen, maar op de situatie in het land/ gebied van herkomst, hoeft betrokkene niet op grond van art. 4:7 (niet-verlenging) of art. 4:8 Awb (intrekking) te worden gehoord. Bijzondere individuele omstandigheden kunnen niet leiden tot een besluit om de vtv te verlengen of niet in te trekken. Dat laat onverlet dat in uitzonderlijke gevallen waarin ernstige twijfel ontstaat over de vraag of de betrokkene wel behoort tot een vtv-categorie, horen tot de onderzoeksmogelijkheden blijft behoren.

Het besluit tot intrekking c.q. niet-verlenging van de vtv is een nieuw primair besluit waartegen bezwaar openstaat. Bij het besluit tot intrekking c.q. niet-verlenging van de vtv wordt op voorhand bepaald dat het indienen van een bezwaarschrift er niet toe leidt dat de uitzetting achterwege wordt gelaten.

Indien naast de intrekking/niet-verlenging van de vtv nog andere procedures (beslissing in eerste aanleg, bezwaar of hernep tegen weigering A-status/vtv-humanitair) openstaan, dienen die procedures zoveel mogelijk gevoegd te worden afgedaan. Het separaat afdoen kan zich bijvoorbeeld voordoen indien niet kan worden beslist op het bezwaarschrift vanwege een nog lopend onderzoek door het Ministerie van Buitenlandse Zaken of omdat er nog een hoorzitting moet plaatsvinden. De vertrektermijn is afhankelijk van de vertrektermijn in de andere procedure, maar bedraagt in beginsel vier weken.

Onderstaand wordt aangegeven hoe afhankelijk van de stand van de procedure met deze soort zaken dient te worden omgegaan. Voorbeeldbeschikkingen zullen aan de BMO's van de Regionale Directies ter beschikking worden gesteld.

Zaken waarin moet worden beslist op een ingediend bezwaarschrift tegen weigering A-status/ vtv-humanitair:

In zaken waarin reeds een vtv is opgelegd en bezwaar openstaat tegen de beslissing om geen A-status of vtv-humanitair te verlenen, dient zo mogelijk op het bezwaarschrift te worden beslist. Indien het bezwaar ongegrond wordt verklaard, dient in dezelfde beschikking de vtv te worden ingetrokken. Omdat de intrekking van de vtv een nieuw primair besluit is, dient die beschikking te worden voorzien van een dubbele rechtsgangverwijzing na het dictum. Tegens

de ongegrondverklaring van het bezwaar, kan beroep worden ingesteld bij de vreemdelingenkamer; tegen de intrekking c.q. niet-verlenging van de vtv kan bezwaar worden gemaakt. Ook op het voorblad bij de beschikking dienen de twee rechtsgangen te worden vermeld.

Op voorhand wordt bepaald dat de eventuele indiening bezwaarschrift tegen de intrekking c.q. niet-verlenging van de vtv, en de eventuele indiening van een beroepschrift tegen de ongegrondverklaring van het bezwaarschrift, niet leidt tot het achterwege laten van uitzetting. De voorlopige voorziening wordt zoveel mogelijk gevoegd met het beroep in de hoofdzaak, waarbij wordt verzocht om toepassing van art. 33b Vw (onmiddellijke uitspraak op het bezwaarschrift tegen de intrekking/niet-verlenging van de vtv).

Zaken waarin beroep aanhangig is tegen ongegrondverklaring van het bezwaarschrift:

In zaken waarin de beslissing over de A-status en vtv-humanitair zich in de beroepsfase bevindt, dient de vtv te worden ingetrokken c.q. niet-verlengd, waarbij wordt bepaald dat de eventuele indiening van een bezwaarschrift er niet toe leidt dat de uitzetting achterwege blijft. De voorlopige voorziening wordt zoveel mogelijk gevoegd met het beroep tegen de ongegrondverklaring van het bezwaarschrift, waarbij wordt verzocht om toepassing van art. 33b Vw (onmiddellijke uitspraak op het bezwaarschrift tegen de intrekking/niet-verlenging van de vtv).

Zaken waarin reeds een vtv is verleend en er geen openstaande procedures meer zijn:

In zaken waarin een vtv is opgelegd en er geen (eerste aanleg, bezwaar- of beroeps-)procedure meer openstaat, wordt de vtv ingetrokken c.q. niet-verlengd. De eventuele indiening van een bezwaarschrift leidt er niet toe dat de uitzetting achterwege blijft. Bij de behandeling van de voorlopige voorziening wordt verzocht om toepassing van art. 33b Vw (onmiddellijke uitspraak op het bezwaarschrift tegen de intrekking/niet-verlenging van de vtv).

Zaken waarin nog geen vtv is verleend:

In openstaande zaken waarin nog geen vtv is opgelegd, wordt de aanvraag om toelating als vluchteling op de gebruikelijke wijze afgedaan, waarbij tevens wordt geoordeeld over de verlening van een vtv-humanitair. Indien daarbij niet reeds op voorhand een uitzettingsbeslissing wordt genomen, wordt aan de hand van de inhoud van het eventuele bezwaarschrift bepaald of uitzetting hangende de behandeling van het bezwaarschrift achterwege blijft. Hetgeen wordt aangevoerd over aanspraken op een vtv, leidt in beginsel niet tot het achterwege laten van de uitzetting, aangezien de vtv categoriaal wordt opgelegd.